חוששין לסבלונות. פי׳ בקונטרס שידך האשה ונתרצית וקדם קודם הקידושין ושלח סבלונות בעדים חוששין שמא נשא קידושין שלח משמע מתוך פירושו דמיישינן שמא מחמת קידושין הם ולכך נקט בלשונו שידך דאל״כ לא הוו קידושין דמנא ידעה כדאמר בפ״ק (לעיל דף ו.) גבי נתן לה קידושין ולא פירש וקשה להר״ם וכי שידך ממי הוי והא בעינן שידבר מעניין לעניין ובאותו ענין לכך נראה לפרש חוששין כלומר כיון ששלח לה סבלונות מיישינן שמא קידשה כבר וכן משמע בסמוך דקאמר בתרא דמקדשי והדר כתבי כתובה מיישינן והתם על כרחך צריך לומר דמיישינן שמא קידש כבר דלשון מיישינן שמא נשא קידושין שלח לא שייך הא פשיטא דלא שילח לה הכתובה נשא קידושין: **ה״ג מקדשי והדר מסבלי פשיטא.** דמקודשת כלומר היכא דשלח סבלונות קודם הקידושין דמקודשת דלמא נשא קידושין שלח וי״מ פשיטא דמקודשת דאמרי׳ דקידשה כבר והוי כמו שפירשתי ומשני לא צריכא דרובא מקדשי והדר מסבלי ומיעוטא מסבלי והדר מקדשי מהו דתימא ניחוש למיעוטא פי׳ ולא תהא מקודשת קמ״ל דאזלינן בתר רובא ותהא מקודשת וקשה דהיכי קאמר ניחוש למיעוטא והוי להקל מיהו אין זו קושיא דה״ל לשכחן בכמה דוכתין (גיטין דף יט:) מיישינן שמא נמי מילין כתבו והוי משמא להקל והוי גיטא מכל וכל וכן בריש פ׳ אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לב.) שטר שכתוב בו זמנו בשבת או בעשרה בתשרי כשר מיישי׳ שמא אחרוהו וכתבוהו[א] ב) וכ״מ גרס איפכא לא צריכא דרובא מסבלי והדר מסבלי ומיעוטא מקדשי והדר מקדשי מהו דתימא לא ניחוש למיעוטא פירוש שלא תהא מקודשת קמ״ל דמיישי׳ למיעוטא ותהא מקודשת [ג] והשתא ניחא דמיישינן למיעוטא משום חומר דאיסור אשת איש [ד] והשתא הא דקאמר רב פפא בתרא דמקדשי והדר מסבלי היינו שמיעוטא מקדשי והדר מסבלי ואפ״ה מיישי׳ למיעוטא מסבלי והדר מקדשי היינו שכולם מסבלי והדר מקדשי אך ר״י מצא כתוב גירסא אחרת מסבלי והדר מקדשי פשיטא דלא מיישינן ואינה מקודשת לא צריכא דרובא מסבלי והדר מקדשי ומיעוט מקדשי והדר מסבלי מהו דתימא ניחוש למיעוטא ותהא מקודשת קמ״ל.

לא תקח. פי׳ לא יהא לך ליקוחין גה תימה אם לא תקח משמע שאין ליקוחים תופסים בה ח״כ אמאי תפסי קידושין בחייבי לאוין[ה] כגון אלמנה לכ״ג וגרושה וחלוצה לכהן הדיוט הא כתיב בהן לא תקח[ו] וי״ל דלא ממשמעות דלא תקח דרשי׳ אלא משמע ליה דה״פ דקרא ואשה אל אחותה לא תקח בנת אחת פירוש לכל אחת ואחת יש דין אחות אשה ואסורה ואחות אשה נפקא לן בפרק האומר [ז] (קדושין דף סז:) דאין קידושין תופסין בה דחייבי כריתות היא:

אי הכי היינו דכתיב ונברתו הנפשות העושות ואי קידושין לא תפסי [ח] כרת מי מחייב. וקשה דאמרינן בגמות פרק ארבעה אחין (דף כח:) גבי שאשה אחיה שניים מהם נשואים לב׳ אחיות דרבי שמעון פוטר בשאינה מן החליצה ומן הייבום דאמר אשה אל אחותה לא תקח לצרור בשעה שנעשו צרות זו לזו [ט] אלמא משמע אע״ג דקידושין לא תפסי יש בהם כרת כיון שפוטר אותם מן החליצה ומן הייבום וי״ל דשאני התם דליכא למיפרך הכא כרת מי מחייב דבלא הקידושין נמי איכא כרת דקא פגע באשת אחיו שלא במקום מצוה: קידושין

מסורת הש״ס

קיט א מיי׳ פ״ד מהל׳ אישות הל׳ כ סמג עשין מח טוש״ע אה״ע סי׳ מג סעי׳ א:
קכ ב ג מיי׳ שם פ״ט הלכה כח סמג שם טוש״ע אה״ע סימן מה סעיף א:
קכא ד ה מיי׳ שם הל׳ כט טוש״ע שם סעיף ג:
קכב ו ז מיי׳ שם הל׳ א כ סמג שם טוש״ע אה״ע סי׳ מא סעי׳ כ ג:

תוס׳ ר״י הזקן

מחמת קדושין הראשונים שלח. ולא לשם קדושין דנימא אדם יודע שאין אשה מתקדשת בפחות מפרוטה וגמר ושלח לשם קדושין. שקדש. ושלח סבלונות משהגדיל אינה מקודשת שמחמת קדושין הראשונים שלח וקדושי קטן אינן כלום. **גמ׳.** חוששין לסבלונות. פיר״ש מי ששידך אשה ונתרצית וקדם ושלח לה סבלונות בעדים חוששין שמא קדושין הם ואם קדשה אחר צריכה גט מראשון. והאי פירושא לא דייק שאם נתן לה כשהוא מדבר עמה על עסקי קדושיה ולא פירש. דיו ומקודשת ודאי היא, ואם שהה כל שהוא אע״פ שהיו עסוקין מענין לענין ובאותו ענין הואיל ולא פירש אינה מקודשת כלל כדאיתא פ״ק [לעיל ו. אז], וכ״ש אם שלח לה סתם. עיקר הפירוש הוא כך אם שלח לאשה סבלונות ו) וקבלם חוששין שנתקדשה. ומיהו דוקא שיש עדים כך בסבלונות, אבל אי ליכא עדים אפילו שניהם מודים לאו כלום הוא דלא עדיפי סבלונות דיהבי אמתלא דמקדשה כלל מקדושין גופייהו. וכ״כ הר״ם פ״ט [הכ״ח]. חיישינן. לפירוש ר״ש דסבלונות גופייהו קדושין ניתהו. ולפי׳ הר״ם דנתקדשה קודם לכן. מקדשי והדר מסבלי פשיטא. דחוששין הואיל וכולם נהגו לקדש קודם הסבלונות. ה״ג ר״ש לא צריכא דרובא מקדשי והדר מסבלי ומיעוטא מסבלי והדר מקדשי מהו דתימא נחוש למיעוטא קמ״ל. כלומר אם כולם נהגו כן פשיטא לא היה צריך להשמיענו זה, אלא מיירי שלא נהגו לקדש תחלה אלא הרוב מהו דתימא ניחוש למיעוטא דנימא סמוך מיעוטא אחזקתה ואתרע ליה רובא ואשה זו בחזקת פנויה עומדת, קמ״ל דרובא וחזקה רובא עדיף והואיל ורובן מקדשין תחלה, לשם קדושין נתנם אע״פ שלא פירש. והרי״ף והר״ם [שם] גרסי דרובא מסבלי והדר מקדשי ומיעוטא מקדשי והדר מסבלי מהו דתימא לא ניחוש למיעוטא, קמ״ל*. וטעמא דחיישינן למיעוטא אע״ג דאיכא רובא וחזקה דליוחסין בענין תרי רובי וחזקה לא עדיף כרובא. ולא נהירא דמאי יוחסין איכא הכא, איסורא הוא דאיכא. ועוד כתב שמא יתפשט מנהג המיעוט וישאו הרוב כמותן ויתירוה כמו שהיו עושים תחלה. והעיקר דמשום הכי חיישינן למיעוט שהמיעוט הוא קבוע, ולא תימא שלפנמים אזלא היא לגבייהו להתקדש אלא שהנשים גם כן יש מיעוט שמתקדשות תחלה והוו להו כל נשי העיר כמחצה על מחצה דאתתא קביעא וקיימא לקביעותיה והאיסור ג״כ דבק בה. ודכוותה אשכחן פרק הריני נזיר מן הגרוגרות [נזיר יב, א]. הוחזק. שראו שטר כתובתה וקדשה אחר, מהו להחזיקה כאשת איש לראשון. [באתרא דמקדשי והדר כתבי חיישינן]. לפיר״ש דוקא הרוב, ולפי׳ הר״ם והרי״ף אפילו המיעוט. כתבי והדר מקדשי. כולם. פשיטא. דאי לאשמועינן (ב) דלא חיישינן) למיעוטא הא אשמועינן ליה לעיל. דלא שכיח ספרא. שאינו דר בעיר. **מתני׳.** אינן מקודשות. אין אחת מהן צריכה גט. **גמ׳.** זו לזו. קס״ד כגון שקדשן. אי הכי. דקרא בבת אחת איירי היכי איכא כרת אם בא עליהן הלא אין בה איסור אחות אשה. בזה אחר זה. שקדש אחת תחלה ואין קדושין תופסין באחותה דכתיב לא תקח, ואם בא עליה ענוש כרת, ומתניתין סברא בעלמא היא כדרבה.

*נראה שחסר כאן דעת בעל הדברים דלהלן [שאינם ברי״ף ורי״מ, וגם ל״מ בשאר הראשונים, ועי׳ מאירי].

אינה מקודשת. ולא אמרינן יודע היה שאין קידושין וגמר ושלח סבלונות לשם קידושין אלא אמרינן מחמת קידושין הראשונים שלח: **וכן קטן שקידש.** וסבר דקידושין מיהו ולא מסיק אדעתיה דסבלונות לשם קידושין: **חוששין לסבלונות.** מי שידך בשאה [ט] ומתרצה וקדם ושלח סבלונות בעדים חוששין שמא קידושין הן ואם נתקדשה לאחר צריכה גט מן הראשון: **וכן אמר רבה גרסי׳: ומוקמינן אשמעתין.** יש לי להשיב על דברי: **הכא דדקאמי טעמא דטעי בו.** בקידושי קמאי וסמיך עלייהו אבל האי דלא קידש ליכא למיחש להכי: **בעלמא.** היכא דשלח בלא קידושין: **דלא נחיש לאותו קידושין הלז.** ולא העלה קידושין על לבו: **אבל הכא דנחיש להכי.** שעלה על לבו ונזכר שאין קידושין כלום ושלח סבלונות אימא לשם קידושין: **חיישינן.** דכיון דאזכרוהו לקדושי בריאה מיישינן דשדר הני לשם קידושין: **בוחזק שטר כתובה נשוא.** שראו שטר כתובה: **מהו.** אם נתקדשה לאחר מהו להחזיקה כמקודשת לראשון: **דלא שכיח ספרא.** אין הסופר מצוי בעיר תמיד: **ספרא הוא דאתרמי ליה.** וקדם לכתוב קודם קידושין: **מתני׳ לאחת.** [ו] אמר הרי שתיכס מקודשות לי: **אינן מקודשות.** ואין אחת מהן צריכה גט ובגמרא מפרש טעמא: **ואל שניעים היסה.** בגמרא [מ] מפרש מאי אתא לאשמועינן [ו]: **גמ׳ נשעה שנעשו צרות זו לזו.** כגון שקדשן באחת קס״ד דקלא בהכי כתיב וקאמר לא תקח אין לך בהן לקוחין: **אי הכי.** דקלא בבת אחת כתיב היכי מיתייב כרת אם בא עליהן הרי אין כאן איסור אחות אשה: **אלא (א) בזה אחר זה.** שבקידושין הראשונה היא אשתו וקאמר אין קידושין תופסין באשתו זה לקוחים ואם בא עליה ענוש כרת: **ומתניתין.** כי היו נמי בבת אחת מהאי קלא נקפי וכדרבה וסברא בעלמא הוא כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו הלכך כיון דבאחות אשה לא תפסי קידושין כי קדשינהו בב״א נמי לא הוו קידושין: המרבה

המרבה

(א) [מנחות עב.]; ב) [בכתב״ כלן ובמתוך רבא. וכ״ה בכר״ף], ג) [בכרכות לב. שבת קכה: עירובין ט: גיטין לח: מנחות מט.], ד) [בכתב״ נוסף: דתנן אע״פ שאלה סבלונות לאחר מכאן אינה מקודשת והתם בדקתני], ה) [בכתב״: שהוחזק], ו) ב״ב קמג., ז) יבמות יט. כח:, ח) [בכתב״: לך], ט) [בכתב״: קרלאן], י) עירובין נ. נדרים סט:, כ) [נ״ל ומתרלים. (רש״ש, וכ״ה בר״ן. ובכתב״ שבכר״ף: ומתרלתה)], ל) [בכתב״ שבכר״ף: שאתה], מ) [לקמן נב ע״א], נ) [בכתב״ שבכר״ף נוסף ד״ה: על ידי סוגן. בשביל סוגן:], ס) [וע״ע תוס׳ בכורות לה. ד״ה א״ד], ע) [דאשכחן דמיישינן למיעוט משום חומר דא״א בגי מיס שאין לשם סוף (יבמות ק.כא.). ת״י וכ״כ הרא״ש], פ) [לקמן סח ע״א], צ) [ויקרא כא], ק) עי׳ תוי״ט,ר), נדל״ל וקבלתם], ש) [בוילנא הוגה בסוגריים [דמיישינן] ולכ׳ זה תלוי בפירושים דלעיל, ואולי נ״ל דלא מיישינן למיעוטא לפר״ש אי דמיישינן למיעוטא לפירוש הר״מ הא הא וכו׳],

תורה אור השלם

1. וְאִשָּׁה אֶל אֲחֹתָהּ לֹא תִקַּח לִצְרֹר לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ עֲלֵיהָ בְּחַיֶּיהָ: ויקרא יח יח
2. כִּי כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכֹּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנְּפָשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם: ויקרא יח כט

גליון הש״ם

גמ׳ כל שאינו בזה א״ז. ע׳ גיטין דף מט עא תד״ה כגון וחכמים ד׳ ל ע״א תד״ה דבריו וכמורות דף ט ע״א תד״ה אמר: **תוס׳** ד״ה ה״נ וכו׳ והשתא ניחא דחיישינן למיעוט. ע׳ כמורות ד׳ כ ע״ב תד״ה חלב:

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה אלא קרא בזה אחר: (ב) תוס׳ ד״ה אי הכי וכו׳ לא תפסי בה כרת וכו׳: (ג) בא״ד בשעה שנעשו צרות זו לזו לא יהא לך ליקוחין אפילו באחת מהן אלמא משמע:

מוסף רש״י

ומותבינן אשמעתין. אשמעתא עצמנו (גיטין לח:). אדיהיה גופיה קא מותיב (מנחות מט.).

מוסף תוספות

א. והאי דס״ד דמבעי לן למיחש למיעוטא לקולא משום דאיכא למימר כיון דשלח סבלונות סתם ולא פירש מסתמא לא לשם קדושין שלחם. תוס׳ הרא״ש.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

המרבה במעשרות. המפרש אחד מחמשה שמנה ארבעה לחולין בגד זה ומדד חמישים למעשר: **מעשרותיו מקולקלין.** לטבל ומעשר מעורבין זה בזה שהכרי כולו טבל הוה וכשמנה ארבעה לחולין לא היה לו ליטול מן הכרי למעשר אלא חצי מדה חמישית והוא הפריש מדה שלמה ושם מעשר לא חל עליו אלא כפי חשבון ומצא השאר טבל ואסור לכל אדם עד [מ] שיתקנה ואם איתא דכל שאינו בזה אחר זה אינו בטל אחת כלל אמאי פירותיו מתוקנין ולמה חל שם מעשר אפי' לפי חשבון הרי אינו בזה אחר זה שאם הפריש פעם אחת וחזר והפריש לא היה שם מעשר חל על האחרון: **דאם אמר שפקדם פלגא פלגא דחיטתא קדשה.** הלכך כשהפרישם בפעם אחת יותר מכשיעור יש לו למעשר לחול על כל חטה וחטה לפי חשבון ואיכא למימר דנתפשו כולהו לפי חשבון אבל גבי אחיות ליכא למימר נתפשו קצת קידושין אבל אבל אחרת: **דליכא נאלאין.** כשמנה תשעה אינו יכול להוציא שנים ונומר אני כל אחד יהא מעשר ויקרב נאלאין ויתא נמי בזה אחר זה שאחר שקרא לעשירי עשירי [נ] וחזר וקרא לאחד עשר עשירי אינו קדוש: **ואחד עשר מעורבין.** אחד מהן מעשר גמור אבל אינו ידוע איזה הוא והשני שם שלמים עליו כדין אחד עשר שקרא עשירי אחר שטעה וקרא לעשירי תשיעי דקי"ל שהוא שלמים כדלקמן אלא הוי נמי שלמים שהרי אחד עשר זה אף הוא אחר קריאת תשיעי נקרא עשירי והרי הן מעורבים וירעו עד שיסתאבו [מא] ויביא בהמת חולין ויאמר כ"מ שהן שלמים יהא מחולל על בהמה זו ויקרב זו שלמים והשנים נאכלין לבעלים ששניהם ספק מעשר ומעשר בהמה נאכל במומו לבעלים והא הכא דאינו בזה אחר זה דאינו קרא לעשירי עשירי לא קדש אחד עשר כלל וכי [ע] קרא בהדי חשיב חד מיניהו מעשר לפטור את התשעה: **שאני מעשר דאיכא בטעות.** אם טעה מלקרות העשירי בשמו הוי מעשר דתנן [קרא] לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר שבא אחריו של זה קרא עשירי (עד) שלשתן מקודשין וסוף המשנה תשיעי נאכל במומו והעשירי מעשר ואחד עשר קרב שלמים ויליף לה מקראי הלכך כי היכי דאל שמו על הטעות אל נמי כי נפיק אחד עשר בהיאי אלא הפסיד העשירי את שמו בכך אבל קידושין דליתנהו בטעות אינו [פ] בזה אחר זה בכל מקום שאינו [פא] בבא אחת: **והכי תודה.** לאמר תודה: **דליתנהו בטעות.** שאם שחט תודה על ארבעים חלות ונתכוון לשחוט אינו אותן שבדעתו לא קדשו דתנן (מיר דף לא.) הקדש טעות ב"ש אומרים הקדש וב"ה אומרים אינו הקדש: **וליתנהו בזה אחר זה.** שאם שחטה על ארבעים חלות וחזר ואמר על ארבעים אחרות יקדשו גם אלו עם אלו לא קדשו שהתודה טעונה ארבעים חלות כדאמרינן במנחות (דף עו.) ושמיטת הזבח מקדשתן קדושת הגוף כדאמרינן התם (דף עח:) קרבנו על זבח מלמד שאין הלחם קדוש אלא בזביחה דהאי קרבנו בלחם משתעי דכתיב על חלות לחם חמץ יקריב קרבנו וגו': **על שמונים חלות.** הבינא אלא לעזרה שמונים: **קדשו ארבעים מפוך שמונים.** ויוצא ידי תודתו והתם מפרש היכי ק' מתאכלים: **לא קדשו.** קא סלקא דעתך בדרבה פליגי דאמר כל שאינו בזה אחר זה אינו בבא אחת ומקשי לה מדחזקיה שהיה רבו של ר' יוחנן כדאמרינן [ב] בעירובין (דף כד.) גבי סנדל שנפסקה אחת מתרסיותיו: **היכא דאמר וכו'.** כלומר היכא דלא נתכוון שיקדשו אלא ארבעים ואת השאר הבינא לאחריות שאם יאבדו או יטמאו אלו יהו אלו תחתיהן: **לא יקדשו.** כלומר לא נתכוון שיקדשו ארבעים בלא שמנים שבדקנוהו ואמר [ג] (לכולכם) נתכוונתי: **לא קדשו.** כדרבה דכל שאינו בזה אחר זה אינו בבא אחת: **בספק.** שאחט אחת והלך לו: **לאחריות מכון.** ולא היה בלבו אלא על ארבעים: **קרבן גדול.** ועל כולם היה לבו: **ורבא אמר ליה לשנויי.** לעיל מעמא דמתני' דקתני אינה מקודשת כדרבה: **דיפוק ליה.** דאפי' לא קידש אלא אחת מהן אלא שלא פירש איזו היא אינה מקודשת דקידושין שאין מסורין לביאה הן שאין ידוע איזה מהן אחות אשה ושמעינן ליה לרבא דאמר לקמן קידושין שאין רואין לביאה אינן קידושין: **דרביו דרמי בר חמא קאמר לה.** לדידך דילפת ליה מהאי קרא לא מוקמת לקרא בבא אחת דקשיא ונכרתו אלא אוקמי בזה אחר זה והדר מיפוק לך בבא אחת דמתני' מייתי וביה משום דרבה: **איתמר** גרס: **קידושין שאין מסורין לביאה.** קידש אחת משתי אחיות ולא פירש [מב] איזו יכול ליטא אחת מהן דשמא זו היא אחות אשתו: **בר אהינא אסברא לי.** הבינני דבר זה שיכולני להבינו לו ראיה מן התורה: **כי יקח איש.** דהיינו קידושי כסף דגמרינן להו (לעיל דף ב.) קיחה קיחה וכתיב ובעלה דבעינן ראויה לביאה: **לאחת.** הוא דאינן מקודשות משום דכל שאינו בזה אחר זה אפי' בבא אחת אינו: **הא לאחת מאשה ונכסה.** ולא פירש מקודשת: **הא נכריות.** שעמהם מקודשות: **קני לה וחמור הוא.** נותן מתנות לגולל ולעובר שבמעי אמו אינו שאינו קונה כלום גם הגולל אינו קונה כלום אהרי לא הקנה לזה בלא זה והכא נמי איכא חדא דלא חזיא ליה כלל:

**המרבה במעשרות מתוקנים ומעשרות מקולקלין ואמאי נימא כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבא אחת אינו אמר ליה שאני מעשר דאיתיה לחצאים דאי אמר [מג] תתקדש פלגא [מד] דחיטתא קדשה והרי מעשר בהמה דליכא לחצאין וליכא בזה אחר זה [מה] ואמר [מו] רבא [מז] יצאו שנים בעשירי וקראן עשירי עשירי ואחד עשר מעורבים זה בזה [מח] שאני מעשר בהמה דאיתיה בטעות [מט] דתנן [נ] קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשין הרי תודה דליתא בטעות וליתא נמי בזה אחר זה ואיתמר [נא] תודה שנשחטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשי לה ארבעים מתוך שמונים ור' יוחנן אמר [נב] לא קדשי לה ארבעים מתוך שמונים לאו איתמר עלה אמר [נג] ר' יהושע בן לוי [נד] הכל מודים כל היכא דאמר קדשי לה ארבעים מתוך שמונים קדשי לא יקדשו ארבעים אלא אם כן קדשי שמונים לא קדשי לא נחלקו אלא בסתם מר סבר לאחריות קא מיכוון ומר סבר לקרבן גדול קא מיכוון ורבא למה ליה לשנויי כרבה תיפוק ליה קידושין שאין מסורין לביאה נינהו לדבריו דרמי בר חמא קאמר: [נה] איתמר קידושין שאין מסורין לביאה אביי אמר [נו] הוו קידושין רבא אמר לא הוו קידושין אמר [נז] רבא בר אהינא אסברא לי [נח] כי יקח איש אשה ובעלה קידושין המסורין לביאה הוו קידושין קידושין שאין מסורין לביאה לא הוו קידושין תנן המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה כאחת אינן מקודשות הא אחת מאשה ובתה או מאשה ואחותה מקודשת ואמאי קידושין שאין מסורין לביאה נינהו תיובתא דרבא אמר לך רבא ולטעמיך אימא סיפא מעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות וליקט אחד כלכלה של תאנים ושלהן היתה ושל שביעית היתה ואמר הרי כולכם מקודשות לי בכלכלה זו ואמרו חכמים אין אחיות מקודשות אחיות הוא דאינן מקודשות הא נכריות מקודשות ה"ד אילימא דאמר [נט] כולכם קני [ס] את וחמור לא קנה אלא קידושין שאין מסורין לביאה רבא אמר לא הוו קידושין. פי' בקונטרס דכתיב ובעלה דבעינן לאיין לביאה וקשה דהא מייתי לאיין אינם רואין לביאה ותפסי בהו קידושין [סא] לכך נראה לפרש קידושין שאין מסורין לביאה כלומר שאיסור הביאה ע"י קידושין והיינו היכא דקידש אחת משתי אחיות בסתם שמקודש הקידושין היתה כל אחת מהן מותרת ועכשיו ע"י הקידושין נאסרו שהיכן אבל מייתי לאיין דאינן אסורין לביאה לא נאסרו ע"י הקידושין שהרי מקודש לכן נאסרו בביאה כמו אחר הקידושין: אלא

[מא] מנחות נד: עירובין נ. תוס' דדמאי פ"ח הלכה ו, ב) [בכמ"י ודפו"ר: מיקדוש. וכנדפ"ל], ג) עירובין נ. בכורות ס:, ד) [ל"ל רבה כ"ל בעירובין] [אמנם בבכורות רבא], ה) [ער' תוס' בכורות י: ע"ב ד"ה אפסח, בסוה"ד (בגמשך לע"ל.)], ו) ג"ז שם, ז) מנחות עח: עירובין נ., ח) [בעירובין ומנחות שם אימא ר' דוסא וכל"ל], ט) [לקמן סד:] יומות כג:, י) לעיל ט:, כ) [בכמ"י נוסף: לחו], ל) ב"ב קמג. [ע"ש תוס' ד"ה ר"ל אמר קנה מתנה], מ) [בדפו"ר: שיתקנו], נ) [בדפו"ר: חזר], ס) [ער' עירובין נ. ע"ל תוד"ה עשירי, ומהכש"ל שם], ע) [ל"ל קריאתו. (יעב"ן)], פ) [ל"ל בבא אחת], צ) [ל"ל בזה אחר זה], ק) [ל"ל מתאכלי. (יעב"ן)], ר) [ל"ל לכולם (יעב"ן)], ש) [ל"ל בדפו"ר], ת) [ל"ל לחזה. (יעב"ן. וכ"ה ברש"י שבריי"ף], א) [לקמן סח ע"ב],

תורה אור השלם

1. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ:

דברים כד א

הגהות הב"ח

(א) גמ' פלגא פלגא דחיטתא: (ב) רש"י ד"ה לא קדשו וכו' בעירובין. נ"ב פ' שני דף כ"ד ואיתא נמי בפ' אלו קדשים דף קיב:

תוס' ר"י הזקן

תיפוק לי. דאפילו לא קידש אלא אחת מהן הואיל ולא פירש איזו אינה מקודשת לדידיה דהא לא ידענן איזו היא אחות אשה. לדבריו דרמי. דמוקי לקרא לקדשן שתיהן כאחת. קידושין שאין מסורין לביאה. כגון שאמר אחת מבנותיך מקודשת דהא לא ידענן [איזו], או אמר לאחיות אחת מכם מקודשת וקבלה האחת בשליחות חברתה שאינו יכול לישא אחת מהן שמא אחות אשתו היא. **את וחמור.** נותן מתנה לגולל ולעובר שבמעי אמו או לחמור שאמר קני את וחמור. לרב המנונא אינו קונה כלום גם הגולל שהרי לא הקנה לזה בלא זה, וחמור או (עבד) [עובר] לאו בני קנין נינהו, הכא נמי לא קדש האחרות אלא כמו שקדש האחיות והאחיות אינן מקודשות דכל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו.

עין משפט נר מצוה

קכג א מיי' פ"ג מהל' מעשר הלכה יד סמג עשין קלח שו"ע יו"ד סי' שלא סעיף ט:

קכד ב מיי' פ"ג מהל' בכורות הלכה ד:

קכה ג מיי' שם הל' ג:

קכו ד ה מיי' פי"ב מהלכות פסולי מוקדשין הלכה טו:

קכז ו מיי' פ"ט מהל' מעשר הל' ב ג סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סי' מא סעיף ב:

מוסף רש"י

המרבה במעשרות. אחד מתמנה או משמונה, פירותיו. שסולק לגד אחד, מולין מתוקנין, אבל המעשרות שנתן לוי מקולקלין, שהרי טבל מעורב בהן כשנתן קב השמיני לא חל שם המעשר אלא על הראוי למעשר והשאר טבל הוא, דמעשר בהליא אחד רחמנא שיעור אחד מעשרה, ולא דמי לתרומה שמיטלת בעין יפה ובעין רעה ובגיעונים, דתתרומה לא כתיב בה שיעור (ערובין נ. וכעי"ז מנחות נד:).

ואמאי. פירותיו מתוקנין, נימא כל שאינו בזה אחר זה. דאיתו הוה מפרש מעשר בהלכתו והדר שקל חו וקייסיג עליה שם מעשר על מולין שנתקנו בכדי לא חייל עליה שם מעשר, והשתא נמי כי אפרים הלי טופיינא עם מעשר לא ליחול שם מעשר אפילו על הראוי למעשר (ערובין נ.). **שאני מעשר.** דלהכי פירותיו מתוקנין דעל כל גרגר וגרגר שבו חל השם עליו לפי חשבון הראוי למעשר, כגון הפרש אחד מתמנה קדש כל גרגר מהן, דאי אמר תתקדש פלגא פלגא דחיטתא קדשה. והאי יין דאפרים כפליס וקרא עליה שם מעשר כמאן דאמר מיקדוש כל חיטתא לפלגא (שם). **והרי מעשר בהמה דליכא לחצאין.** דאי אמר אהי עולה זה והאהי מעשר לא אמר כלום ליקדש אחד כלום ליקדש לאחרון, דכל אשר יעבור תחת השבט העשירי יהיה קודש אמר רחמנא, יהיה טולו קדוש לשם מעשר, ולאיתא נמי בזה אחר זה. שאם קרא לעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי אינו קדוש, וכי קרא לשניים עשירי בשם אחד אמרינן דאחד מנייהו מעשר גמור, דאמר רבה עשירי ואחד עשר מעורבין זה בזה, דאחד מנייהו מעשר ואידך הוי אחד עשר שקרבו עשירי, ואילו הוה ידע ביה כגון שטעה וקרא לעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי קיימא לן דעשירי מעשר

ואחד עשר קרב שלמים, ומה בין שלמים למעשר, השלמים טעונין סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק ונפדין במומן ומומתן קריבה, מה שאין כן במעשר, והשתא דקרא בבת אחת ולא ידע הי עשירי גמור והי אחד עשר שקרא עשירי, בעו תרוייהו תנופת חזה ושוק וסמיכה, ולבי אומר דאינו מכרך על התנופה ועל הסמיכה דלא ליהוי כרכה לבטלה, ונסכים יבא נסכי קרבן אחד על תנאי ואימר אם זה שלמים יהיו על זה ואם לא יהיו על תמיהו, אלמא מדחל שם מעשר אחד מייהו שמע מינה אע"ג דלא קדיש אחד עשר אם קרא לעשירי עשירי דהוי עשירי וקרא לאחד עשר עשירי, אפילו הכי כי קרא בבת אחת קדיש חד מנייהו בעשירי (שם וכעי"ז בקצרה בבכורות ט:). **שאני מעשר בהמה דאיתיה בטעות.** כגון אם טעה בעשירי וקראו תשיעי ולאחד עשר עשירי, קדוש אחד עשר משום קריאת השם וקרב שלמים, דתנן קרא לתשיעי עשירי (ערובין נ.). והרי תודה. דלאחמי תודה מ' חלות כדאמר במנחות (עח.). קרבן כאחד לא מעכב י"ל דע"ש דל העשירי מלאול עליו שם גמור, דהא י"ל גופיה זמנין דקדוש בקריאת שם מעשר כגון היכא דקרייה לעשירי שלפניו תשיעי (ערובין נ.). **דליתא בטעות.** אם הפרש לאחר תודתו ועשה וקבור שלא הפרים וחזר וקרא שם על מ' חלות אחרות לא קדשי, דהא טעה, ומנן הקדש טעות אינו הקדש בממכת מיד (לא.). **וליתא נמי בזה אחר זה.** שאם הפרים מ' לתודתו וחזר והפרים לה מ' אחרות לא קדשי, וכי שחטה על שמונים בבת אחת אמר חזקיה דקדשי מ' ממוך שמונים, שחיטת תתודה מקדשת הלחם כדתניא במנחות (עח.) קרבנו על זבח מלמד שאין הלחם קדוש אלא על הזביחה (ערובין נ.). **קדשי לה ארבעים מתוך שמונים קדשי.** הא מ' קאמר (שם). קדשו לה ארבעים מתוך שמונים ואכלו שמונים יאכלו בקדושה ליום ולילה דהא לא ידעינו הי ארבעים קדשי (מנחות עח: מכת"י). **לאחמיות** (ערובין נ.). **קדשי לה ארבעים מתוך שמונים קדשי.** הא מ' קאמר (שם). קדשו לה ארבעים מתוך שמונים ואכלו שמונים דעתו אכולה ומתכוין להביא קרבן גדול ופסול (מנחות שם). והא לא אפשר, והרבעין מנייהו לא אמרינן דלקדשו (ערובין נ). **קידושין שאין מסורין לביאה.** שאין סופן לבא לידי ביאה (יבמות כג:). שאינו יודע אחו אשתו ואחו אחות אשתו שהיא בכתה (לעיל ס:). **בר אהינא אסברא לי.** חכם אחד ששמו בר אהינא

לימדני טעם זה מן המקרא, כי יקח ובעלה, קיימת כסף הראויה לבעלה הוא דהויא קיחה (שם). **קני את וחמור.** אם ובהמה זו תקנו נכסיי (רשב"ם ב"ב קמג.).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

האיש מקדש פרק שני קידושין

עין משפט נר מצוה

קכח א מיי' פ"ט מהל' אישות הלכה כ טוש"ע אה"ע סימן מא סעיף ג: ב [מיי' שם הלכה מ טוש"ע אה"ע סי' לז סעיף טון]: קכט ג מיי' שם הלכה ג טוש"ע אה"ע סימן מא סעיף ג:

קל ד מיי' פ"מ מהל' יבום הל' ז סמג עשין נב טוש"ע שם סי' קטו סעי' ז: קלא ה מיי' שם הל' ב טור שו"ע שם סעיף ג:

תוס' ר"י הזקן

אחת מכם. לאו אח וחמור הוא שאם קדש זו לא קדש זו, וקאמר שאין האחיות מקודשות אלמא דקדושין שאינן מסורין לביאה לא הוו קדושין. **ואם אמר הראויה.** שלא קדש האחיות כלל שהרי אין אחת מהן מסורה לביאה הכי ולא הוי את וחמור, ומשום כלפיראסתי לא מיסתרי דכיון דלא מלך היחידי לשתיהן איכא למיחש דזו שמתייבמת שמא זו יבמתו של יחיד ומגלא כונסה ד) כפגע ביבמה לשון בלא מליצה ולא מצינו לפרש דדוקא מיחלן והדר יבומי קאי אשנים אבל איפכא לא משום דשמא פגע באחות זקוקתו

הלא לאו דאמר להו אחת מכם וקתני אין אחיות מקודשות לרבא קשיא רישא לאביי קשיא סיפא אביי מתרץ לטעמיה רבא מתרץ לטעמיה אביי מתרץ לטעמיה המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה כאחת אינן מקודשות הא אחת מאשה ובתה (ה) מאשה ואחותה מקודשת ואם אמר א הראויה לביאה תתקדש לי אינה מקודשת ומעשה נמי בחמש נשים ובהן שתי אחיות וליקט אחד כלכלה של תאנים ואמר הראויה לי מכם תתקדש לי ואמרו חכמים אין אחיות מקודשות ורבא מתרץ לטעמיה המקדש אחת מאשה ובתה או אחת מאשה ואחותה נעשה כמי שקידש אשה ובתה או אשה ואחותה כאחת ואינן מקודשות ומעשה נמי בחמש נשים ובהם שתי אחיות וליקט אחד כלכלה של תאנים ואמר הרי כולכם ואחת משתי אחיות מקודשות לי בכלכלה זו ואמרו חכמים אין אחיות מקודשות ת"ש ו) המקדש את בתו סתם אין הבוגרות בכלל הא קטנות בכלל ואמאי קידושין שאין מסורין לביאה נינהו ותיובתא דרבא אמר לך רבא ז) הכא במאי עסקינן כשאין שם אלא גדולה וקטנה הא בוגרות קתני מאי בוגרות דעלמא אי הכי מאי למימרא הכא במאי עסקינן ח) דשויתיה שליח מהו דתימא כי מקבל קידושי אדעתא דידה קא מקבל קמ"ל דלא שביק אינש מידי דאית ליה הנאה מיניה מי לא עסקינן דאמרה ליה קידושי לדידך אפ"ה ט) לא שביק אינש מצוה דרמיא עליה ועביד מצוה דלא רמיא עליה ת"ש י) מי שיש לו שתי כיתי בנות משתי נשים ואמר קידשתי את בתי הגדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות ואם גדולה שבקטנות אם קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות כולן אסורות חוץ מקטנה שבקטנות דברי ר"מ הכא במאי עסקינן כ) כשהוכרו ולבסוף נתערבו דיקא נמי דקתני איני יודע ולא קתני אין ידוע ש"מ יא) אי הכי מאי למימרא לאפוקי מדר' יוסי דאמר לא מחית אינש יב) נפשיה לספיקא קמ"ל דמחית אינש נפשיה לספיקא ת"ש יג) מי שקידש אחת משתי אחיות ואינו יודע איזו קידש נותן גט לזו וגט לזו הכא במאי עסקינן כשהוכרו ולבסוף נתערבו דיקא נמי דקתני אינו יודע ולא קתני אינו ידוע יד) אי הכי מאי למימרא סיפא איצטריכא ליה רמת ולו אח אחד חולץ לשתיהן היו לו שנים אחד חולץ ואחד מייבם אם קדמו וכנסו אין מוציאין אותם דוקא מיחליץ והדר יבומי אבל יבומי והדר מיחליץ לא דקא פגע באחות זקוקתו ת"ש טו) שנים שקדשו שתי אחיות זה אינו יודע איזו קידש וזה אינו יודע איזו קידש זה נותן שני גטין וזה נותן שני גטין ה"נ שהוכרו ולבסוף נתערבו דיקא נמי דקתני אינו יודע ולא קתני אין ידוע שמע מינה אי הכי מאי למימרא סיפא איצטריכא ליה מת ולזה אח ולזה אח זה חולץ לשתיהן וזה חולץ לשתיהן לזה אחד ולזה אח שנים האחד

אלא לאו דאמר להו אחת מכם. דלגו אם ואמור הוא דאם קידש זו לא קידש זו: **רבא מתרץ.** מתני' לטעמיה הא דקתני כאחת לאו למידק הא אחת מאשה ובתה מקודשת אלא ה"ק המקדש אחת מאשה ובתה הרי הוא כמו שקדשן כאחת ואינו מקודשות דקידושין שאין מסורין לביאה הן: **הרי כולכם ואחת משתי אחיות לי.** דהשתא לאו אם ואמור הוא דהא דאין אחיות מקודשות מטוס ספיקא הוא דלא ג) ידע הי קדיש הא אי ידע הי אלכך נכריות מקודשות. והא דלא אוקמא כגון דאמר אחת מכם משום דקתני אמר מכם ואין לשנס הספרים ולומר דאחת מכלכם גרס וכגון אלא קידש אלא חדא דא"כ לא מתרצא הא ד) דאשמעינן לקמן (דף נג.) ממתני' אשה נעשית אליה לאחרתה במקום שנעשית לה ברה: **המקדש את בתו סתם.** מ) אחת מבנותיך מקודשת לי: **אין הבוגרות בכלל.** אם יש בוגרות הרבה אין אחת מהן בספק קידושין הללו להצטרף גט לפי שאין ברשותו לקבל להו קידושין: **הא קטנות בכלל.** ונריכות גט ואפי' הרבה: **כשאין שם אלא בוגרת ואחת וקטנה אחת.** וכיון שאין הגדולה בספק אין קידושין אלא בקטנה וקידושי ודאי הן וה"ה אם היו שם גדולות הרבה כיון דאינן בכלל הוו להו קידושין בקטנה ולהכי איצטריך לשנויי כשאין שם אלא גדולה אחת דעל כרחך קטנו' דומיא דגדולות דייקינן ומהשתא דייק הכי הא קטנה בכלל: **והא בוגרות קתני.** טובא ולכוותה דייקינן על כרחין הא קטנות בכלל ולאיכא תרתי: **בוגרות דעלמא.** כל אים שיש לו בת בוגרת אין אותן הבוגרות בכלל קידושין שקבל אביה: **אי הכי מאי למימרא.** אי אמרת בשלמא דלאיכא טובא איצטריך למתני משום דיוקא דידה למידק הא קטנות בכלל לאשמועי' דקידושין שאין מסורין לביאה הוי קידושין אלא השתא לא איכו איצטריך ולא דיוקא דידה איצטריך דפשיטא דבבוגרת אין לו רשות ואין כאן עוד אלא קטנה וקידושין מסורין לביאה הן ופשיטא דהוו קידושין: **דשויתיה שליח.** לקדשה לכל הבא: **דאיש ליה הנאה מיניה.** דכסף קידושיה שלו: **מי לא עסקינן.** קושיא היא וכי לא שמעינן מינה ממתני' דאפי' אמרה לאביה קידושיי לדידך קתני נמי דאינה בכלל: **דרמיא עליה.** דכתיב (ירמיה כט) ואת בנותיכם תנו לאנשים: **גדולות.** בנות הרשאונה: **קטנות.** בנות השניה: **אם קטנה שבגדולות.** וכ"ש אמצעית שבגדולות בספק זה ולגבי בנות שניה מקרי כולהו בנות גדולות: **כולן אסורות.** לאחריס עד שיתן גט ואפי' אמצעית שבקטנות דלגבי ט) קטנות אותה הבת גדולה היא ושמעינן דהמקדש אחת משתי אחיות סתם שתיהן בריכות גט: **שהוכרו.** בשעת קידושין פירש לו: **ולבסוף נתערבו.** שכח איזו גדולה פירש לו: **לאפוקי מדר' יוסי.** דפליג בתידך פירקא (לקמן דף סד:) ואמר כולן מותרות להנשא לאחריס בלא גט חוץ מן הגדולה שבגדולות: **דלא מחית אינש נפשיה לספיקא.** להזכיר שם גדולה אם לא גדולה שבכולן אשה שתבא הדבר שלא יהא בספק: **אין מוציאין אותם מידם.** אפי' לא כנס הראשון את יבמתו ופגע באחות זקוקתו מאחר שכנסה השני פקע זיקה והותרה לראשון לקיימה לאחות זקוקה דרבנן היא ולא קנסי ליה להוציא: **אין ידוע.** משמע לעולם: **סיפא איצטריכא ליה.** דקתני היו שנים אחד חולץ ואחד מייבם דלא מייבם אלא לשניה ממה נפשך אם לא נכרית בעלמא היא ואינה אחות יבמתו הזקוקה לו דתיהוי דמיא לאחות אשתו שהרי נפטרה זיקת אחותה הימנה בחליצת אחיו ולא גזרו על אחות חלוצה משחלצה ט) אלא על החלוץ לבדו י) דקא פגע באחות זקוקה וכל זמן שלא חלץ א' מן האחין אסורה אחותה על כולן מדבריהם משום דדמיא לאחות אשתו: הכי גרסינן **דיקא נמי דקתני ואין יודע ולא קתני ואין ידוע:**

אלא לאו דאמר להו אחת מכם. דלגו אם ואמור הוא דאם קידש זו לא קידש זו: **רבא מתרץ.** מתני' לטעמיה הא דקתני כאחת לאו למידק הא אחת מאשה ובתה מקודשת אלא ה"ק המקדש אחת מאשה ובתה הרי הוא כמו שקדשן כאחת ואינו מקודשות דקידושין שאין מסורין לביאה הן: **הרי כולכם ואחת משתי אחיות לי.** דהשתא לאו אם ואמור הוא דהא דאין אחיות מקודשות מטוס ספיקא הוא דלא ידעינן הי קדיש, הא ידעינן בת זכייה וקדושין היא, הילכך נכריות מקודשות. והאי דלא אוקמא דאמר אחת מכם משום דתני במתני' כולכם. אין הבוגריות בכלל. ואינן צריכות גט שהרי אינן בידו לקדשה הא קטנות או נערות בכלל אפילו היו רבות כולן צריכות גט דקדושין שאינן מסורין לביאה הוו קדושי. גדולה וקטנה. וקדושין מסורין לביאה נינהו שהרי ידוע מי קידש שהרי אין שם אלא אחת. ומאי בוגרות. דמשמע רבות. **בוגרות דעלמא.** כל איש ואיש שיש לו בוגרות אין הבוגרות בכלל הקדושין. ומשום הכי אוקמא בבוגרת אחת דמינה דייקינן הא קטנה בכלל קדושין, ואי הוו רבות דייקינן הא קטנות ושמעינן מינה דקדושין שאין מסורין לביאה הוו קדושי. אי הכי. דמיירי שאין שם אלא גדולה וקטנה ומאי בוגרת ד) דעלמא מאי אתא לאשמועינן פשיטא, שהרי אין הבוגרת בידו לקדשה, וכ"ת דדיוקא אתא לאשמועינן הא קטנה בכלל, פשיטא שהרי שם אלא קטנה אחת והוי כמי שאין לו אלא בת אחת דאי אמרת בשלמא דמיירי דאיכא בוגרות טובא אע"ג דלגופייהו לא אשמועינן מידי דפשיטא שהרי אינן בידו לקדשן, דיוקא אתא לאשמועינן הא קטנות בכלל לאשמועינן דאף שאין מסורין לביאה הוו קדושין. שליח. עשתה אביה שליח לקדשה לכל מי שירצה. דידה. דבוגרת. הנאה. דכסף קדושיה שלו מקטנה ולא מבוגרת. מי לא עסקינן. קושיא הוא כלומר וכי לא שמעינן ממתני' דקאמר במוחלט שאין הבוגרת בכלל בשום ענין, משמע דאפילו אמרה ליה כסף קדושין שלך וקבל לי קדושין וקדש בתו סתם, דאפילו הכי אין הבוגרת בכלל. ומשני **אפילו הכי.** כלומר אין הכי נמי כדקאמרת והטעם דלא שביק אינש מצוה דרמיא עליה [דכתיב] בנותיכם תנו לאנשים [ירמיה כט, ח]. ומסתברא אע"ג דהאי שיטה אליבא דרבא הוא ולא קי"ל כוותיה ביע"ל קג"ם ומצינו לאוקמא מתני' בבוגרות רבות, [ומ"מ] קטנות בכלל, אפילו הכי הלכתא בכל האי שיטה כרבא דסברא מעליותא היא ולית בה פלוגתא. וכ"כ הר"ם פ"ט [ה"ח].

אלא לאו דאמר להו אחת מכם. דלגו אם ואמור הוא דאם קידש זו לא קידש זו: **רבא מתרץ.** מתני' לטעמיה הא דקתני כאחת לאו למידק הא אחת מאשה ובתה מקודשת אלא ה"ק המקדש אחת מאשה ובתה הרי הוא כמו שקדשן כאחת ואינו מקודשות דקידושין שאין מסורין לביאה הן: **הרי כולכם ואחת משתי אחיות לי.** דהשתא לאו אם ואמור הוא דהא דאין אחיות מקודשות מטוס ספיקא הוא דלא ידעינן הי קדיש, הא ידעינן בת זכייה וקדושין היא, הילכך נכריות מקודשות. והאי דלא אוקמא דאמר אחת מכם משום דתני במתני' כולכם. אין הבוגריות בכלל. ואינן צריכות גט שהרי אינן בידו לקדשה הא קטנות או נערות בכלל אפילו היו רבות כולן צריכות גט דקדושין שאינן מסורין לביאה הוו קדושי. גדולה וקטנה. וקדושין מסורין לביאה נינהו שהרי ידוע מי קידש שהרי אין שם אלא אחת. ומאי בוגרות. דמשמע רבות. **בוגרות דעלמא.** כל איש ואיש שיש לו בוגרות אין הבוגרות בכלל הקדושין. ומשום הכי אוקמא בבוגרת אחת דמינה דייקינן הא קטנה בכלל קדושין, ואי הוו רבות דייקינן הא קטנות ושמעינן מינה דקדושין שאין מסורין לביאה הוו קדושי. אי הכי. דמיירי שאין שם אלא גדולה וקטנה ומאי בוגרת ד) דעלמא מאי אתא לאשמועינן פשיטא, שהרי אין הבוגרת בידו לקדשה, וכ"ת דדיוקא אתא לאשמועינן הא קטנה

מוסף רש"י

המקדש את בתו סתם. כמי מקודשת לך ולא פירש אחו מסם, אין הבוגרות בכלל. ומוחרת לכל אדם ואינה צריכה גט מזה, לפי שאינה ברשות האב לקדשה (לקמן דף סד:). **הא קטנות בכלל.** ואפילו יש שם שתי קטנות, דאיכא לספוקי הי מנייהו והוו להו קדושין שאין מסורין לביאה, הכל אחת בספק אחות אשה, אפילו הכי הוו בכלל ספק קדושין ונריכות גט (שם). **כשאין שם אלא גדולה וקטנה.** בוגרת וקטנה, דכיון דבוגרת לא קדש שוב אין כאן ספק ומותר בקטנה (שם). **הא בוגרות קתני.** דמשמע טובא ודכותה תידוק הא קטנות טובא בכלל (שם). **בוגרות דעלמא.** של כל אים ואים המקדשים את בנותיהן סתם אין הבוגרות בכלל, הא קטנות בכלל, וכגון דליכא אלא חדא קטנה, והאי דמתרץ בשאין שם אלא גדולה וקטנה, ה"ה דאי הוו בוגרות וקטנה, דכיון דאינן בכלל קדושין טובא הוו להו קידושין, אלא דהכי נקט אחת נגי בוגרת, משום דמיבעי ליה למידק קטנות דומיא דגדולה (שם). **אי הכי מאי למימרא.** פשיטא דכיון דאין בו אלא אחת אלא גדולה וקטנה, דגדולה אינה מקודשת וקטנה מקודשת, אי אמרת בשלמא בדאיכא טובא אצטריך לאשמועינן משום דיוקא דידיה הא קטנות בכלל למימרא דקדושין שאין מסורין לביאה הוו קידושין, אלא השתא לא איכו אצטריך ולא דיוקא דידה הוא מקבל. ולפי היא בספק והוו להו קדושין שאין מסורים לביאה, קמ"ל (שם). **לא שביק אינש.** כתו קטנה דרמיא עליה להשאיר ומצוה היא עליו לעמוד ואת בנותיכם תנו לאנשים, ועביד מצוה דלא רמיא עליה. אלא שלא בעלמא הוא והיא יש לה דעת להשיא את עצמה (שם). **משתי נשים.** שנשא שניה לאחר מיתת הראשונה (לקמן דף סד:). **גדולות.** כת הראשונה, **קטנות.** כת השניה (שם). **כולן אסורות.** קס"ל אפילו הן מאה, שכל אחת קרויה גדולה אצל קטנה הימנה, ובגמרא פריך אמאי לא תני פקיעה אמצעית שבאחי הכנות שהן גדולות לגבי קטנות שבכולן (שם). **דמחית אינש נפשיה לספיקא.** דקסבר ר"מ מעיל אינש נפשיה לספיקא דלא יזהיר באחיות בשעת קידושין דלא ליתי לידי קלקול, והואיל דלא ידעינן הי מייהו קדיש כולן אסורות (נדרים מא:). **ואינו יודע איזו קידש.** אסור בשתיהן דכל אחד ואחד איכא למימר זו אחות אשה (יבמות כג:).

מסורת הש"ס

ה) [לקמן סד:], ו) [לקמן סד: בכורות מז: חולין 5:], ז) [עי' תוס' יבמות כב ע"ב ד"ה דיקא נמי], ח) [לקמן יט. סד.], ט) יבמות כג:, ע) [בכת"י טוסק: ש"מ], י) גם זה שם, כ) [בדפו"ר: ידעי, וכן בסמוך. ונדל"ל בב' המקומות ידעינן], ל) [בדפו"ר: דשמעינן], מ) [כ"ה מוחק כל הדיבור וגורס סתם אין הבוגרות וכו'. (ולכאורה כפי שנגיעו נראה מתוסר הבנה)], נ) [ברשב"ם בשם רש"י קטנה, וע"ש], ס) [נעיל מה ש"ל], ע) [כאן הס"ד, ומתס"ד דקא פגע. רש"ם], פ) [שיך להלן נב בראש הדף], צ) [בדפו"ר: וקפגע], ק) [נדל"ל ואחת מב' אחיות לא וכו' דהא דאין הממיתים], ר) [בוגרת] דעלמא. כנדל"ל],

גליון הש"ם

גמ' א"ה מאי למימרא. כעין זה בכתובות ד' פט ע"ב וע' בשיטה מקובצת שם בשם הרמב"ן וכאן יעמד הקושיא: רש"י ד"ה דדמיא עליה דבתי' ואת בנותיכם. כתובות ד' נב ע"ב:

הגהות הב"ח

(א) גמ' הא אחת מאשה ובתה או אחת מאשה ואחותה מקודשת ואם אמר הראויה לי מכם לביאה תתקדשי לי אין אחיות מקודשות וכו' וליקט אדם אחד כל"ל וכן בסמוך:

מוסף רש"י

בנותיכם תנו לאנשים: **גדולות.** בנות הראשונה: **קטנות.** בנות השניה: **אם קטנה שבגדולות.** וכ"ש אמצעית שבגדולות בספק זה ולגבי בנות שניה מקרי כולהו בנות גדולות: **כולן אסורות.** לאחריס עד שיתן גט ואפי' אמצעית שבקטנות דלגבי ט) קטנות אותה הבת גדולה היא ושמעינן דהמקדש אחת משתי אחיות סתם שתיהן בריכות גט: **שהוכרו.** בשעת קידושין פירש לו: **ולבסוף נתערבו.** שכח איזו גדולה פירש לו: **לאפוקי מדר' יוסי.** דפליג בתידך פירקא (לקמן דף סד:) ואמר כולן מותרות להנשא לאחריס בלא גט חוץ מן הגדולה שבגדולות: **דלא מחית אינש נפשיה לספיקא.** להזכיר שם גדולה אם לא גדולה שבכולן אשה שתבא הדבר שלא יהא בספק: **אין מוציאין אותם מידם.** אפי' לא כנס הראשון את יבמתו ופגע באחות זקוקתו מאחר שכנסה השני פקע זיקה והותרה לראשון לקיימה לאחות זקוקה דרבנן היא ולא קנסי ליה להוציא: **אין ידוע.** משמע לעולם: **סיפא איצטריכא ליה.** דקתני היו שנים אחד חולץ ואחד מייבם אם לשניה ממה נפשך אם לא נכרית בעלמא היא ואינה אחות יבמתו הזקוקה לו דתיהוי דמיא לאחות אשתו שהרי נפטרה זיקת אחותה הימנה בחליצת אחיו ולא גזרו על אחות חלוצה משחלצה ט) אלא על החלוץ לבדו י) דקא פגע באחות זקוקה וכל זמן שלא חלץ א' מן האחין אסורה אחותה על כולן מדבריהם משום דדמיא לאחות אשתו: הכי גרסינן **דיקא נמי דקתני ואין יודע ולא קתני ואין ידוע:**

מחד חולץ לשתיהן. שהרי אינו יכול לכנוס דילמא פגע באחות זקוקה: **דוקא קאני.** האחד חולץ לשתיהן תחילה והדר יבומי [1] אחת מהשתים אחר חליצת אחיו אבל יבומי אחת מן השתים תחילה אפי' לאחר חליצת אחיו שאין כאן אחות זקוקה לא לישתרי דכיון דלא חלץ היאיך לשתיהן איכא למימר דזו שמתייבמת שמא זו היא יבמתו של יחידי נמצא כונסה ונשא יבמה לשוק כלומר למי שאין ליבמה ונושא אותה בלא חליצה ומשום הקדמת חליצת אחד מן השנים ליבום של שני לא איטריך למיתניא דהא דפגיעת אחות זקוקתו מריש שמעינן: **אחת מבנותיך מקודשת לאחד מבני.** וכגון שעשאוהו שליח: **כל אחת צריכה ד' גיטין.** שאין ידוע איזו מקודשת ומאיזה מהם נתקדשה לפיכך צריכות גט מכולן: **והילכה מאחד מהם.** שמא תרוסת המת היא וכל אחת עומדת בספק זה: **יע"ל קג"ם.** שימני הלכות הן שנחלקו בהם אביי ורבא ובכל מקום הלכה כרבא חוץ מאלו. יאוש שלא מדעת באלו מציאות (ב"מ כא.); [ל"ל ט"ס, ומצ"ל מא. (רש"ם)], מצאה [ל"ל בדבנן. (רש"ם)], ג) [ל"ל בדבנן. (רש"ם)], ד) [נ"ז סב.], ה) [יבמות קז ע"ב], ו) [יבמות קז ע"ב], ז) [מתן דל"ל אבל שליחות במעשה. (הר"ש מדעקוא"ל, ע"ש)], ח) [ל"ל דאמר. (רש"ם)], ט) [בכורות יב ע"ב], י) [וכ"ה בהש"ס. וכ"ה בהש"י ב"מ כב: וסנהדרין מז.],

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ביע"ל וכו' **בסה"ד הילכתא** כרבנן **בבוראי.** ע' יבמות נט ע"א תד"ה ביע"ל ועי"ג: ד"ה המקדש וכו' ה"ם לבתחלה. ע' ע"ז ד' סב ע"א תוס' ד"ה נמצא:

תוס' ר"י הזקן

חמש בנות. נערות או קטנות. **אחת מבנותיך לאחד מבני.** וכגון שעשאוהו שליח. חמשה גיטין. שהרי אינו ידוע איזו נתקדשה למי, לפיכך כל אחת ואחת צריכה גט מכולם ואם מת אחד מהן צריכה כל אחת ואחת גט וצריכה חליצה מאחד מהן דכיון שחלץ לה אחד נפטרה משאר אחין. שהוכרח. בשעת קידושין ומסורין לביאה ולבסוף שכחו איזו קדשה לכל אחד ואחד. יע"ל קג"ם. סימני הלכות הם שנחלקו בהם אביי ורבא, יאוש שלא מדעת באלו מציאות [ב"מ כא, כ], עד זומם פרק (דיני ממונות) [זה בורר סנהדרין כז, אין], לחי העומד מאליו [ב"ק דערובין [טו, א], קדושין שאין מסורין לביאה כאן, גילוי דעתא בגיטא בהשולח [גיטין לד, א], מומר אוכל נבלות לתיאבון פרק זה בורר [סנהדרין שם]. **מתני'*.** בחמש נשים. והיה בכלכלה שוה פרוטה לכל אחת ואחת. על ידי כולן. בשליחות כולן. **גמ'.** (איתיה) בפומיה**. כלומר השלשה היה מפרש ואומר, והרביעית משום דמספקא ליה לא היה מפרשה. ד[מ]מתניתין [לא] שמעינן קדושין המסורין לביאה אי הוו קדושין או לא. בפירות שביעית. ואע"ג דאמר רחמנא [ויקרא כה, ו] לאכלה ולא לסחורה, ו) לא אמרינן קדושין שהאשה נקנית

מהם כסחורה דמי. אי נמי דלא אמרינן [דלא הוי] קדושין דלאו ממונו הוא אלא כיון שזכה בו ממונו הוא לכל דבר. ומיירי קודם זמן הביעור. מקודשת. דהא אמרינן נכריות מקודשות. בגזל דידה. ולא אמרינן מדקבילתיה אחלתיה. צרה. ואע"ג דאינה נאמנת צרה בחברתה לעדות שהאשה נאמנת, שליחותה מיהא כיון דעבדא עבדא. שבוע. שמיטה. מספקא ליה. אי כאוקימתא דרבא או כאוקימתא דאביי. שאינו שלו. שלא קנה עד שנתיאשו הבעלים. **שאינו ברשותו.** דכתיב [ויקרא כז, יד] כי יקדיש איש את ביתו, מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו. **והא מדקתני סיפא.** מגופא דברייתא מקשי ליה ברישא והדר מקשי ליה ממתניתין.

*לעיל נ, ב. **נראה דגרים בגמ' ונקיט רב בפומיה תלת (ד"ו).

האחד חולץ לשתיהן והשנים אחד חולץ ואחד מיבם אם קדמו וכנסו אין מוציאין אותן מידם דוקא מיחלץ והדר יבומי אבל יבומי והדר מיחלץ לא דקא פגע ביבמה לשוק ת"ש דתני טביומי [א]**לוה חמשה בנים ולזה חמשה בנות ואמר אחת מבנותיך מקודשת לאחד מבני כל אחת ואחת צריכה חמשה גיטין מת אחד מהם כל אחת ואחת צריכה ארבעה גיטין וחליצה מאחד מהן וכ"ת ה"נ כשהוכרו ולבסוף נתערבו הא אחת מבנותיך לאחד מבני קתני תיובתא דרבא תיובתא** [ב]**והילכתא כוותיה דאביי ביע"ל קג"ם: מעשה בחמש נשים: אמר רב ש"מ ממתניתין ארבע ונקיט רב בידיה תלת ש"מ** [ג]**המקדש בפירות שביעית מקודשת ושמע מינה קידשה בגזל אינה מקודשת אפילו בגזל דידה ממאי מדקתני שלהם היתה ושל שביעית היתה טעמא דשביעית דהפקר הוא הא דשאר שני שבוע לא ושמע מינה** [ד]**אשה נעשית שליח להבירתה ואפילו במקום שנעשית לה צרה ואידך מאי היא קידושין שאין מסורים לביאה וניחשבה משום דמספקא ליה אי כאביי אי כרבא כי סליק ר' זירא אמרה להא שמעתא** [ה] **קמיה דר' יוחנן אמר ליה מי אמר רב הכי והוא לא אמר** [ו]**והאמר ר' יוחנן** [ז]**גזל ולא נתייאשו הבעלים שניהם אינם יכולים להקדיש זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו הכי קא"ל מי אמר רב כוותי מיתיבי** [ח]**קידשה בגזל בחמס ובגניבה או שחטף סלע מידה וקדשה מקודשת התם בגזל דידה הא מדקתני סיפא או שחטף סלע משלה מכלל דרישא בגזל דעלמא עסקינן פירושי קא מפרש קידשה בגזל בחמס ובגניבה כיצד כגון שחטף סלע מידה וקדשה בו** [ט] **והא**

והילכתא כוותיה דאביי ביע"ל קג"ם. מעשה בא לפני ר"ת בנגו של הר"ר אושעיא הלוי שקידש בת עשיר אחד ואמר בתך מקודשת לי סתמא ולא פירש פלונית בתך ואמר ר"ת דמקודשת ולא מיבעיא אם שידך באחת מהם בשם ואח"כ קידשה סתם לאלעזתא דהכי קידשה אלא אפי' לא שידך בשם אלא שנתרצו בפה ואמר פלוניתא אתן לך יש לנו לומר לאלעזתא דהכי קדים דשאלית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב [י] ועוד אפי' לא פירש נמי אפי' בפה יש לנו לומר דקידש הגדולה משום דלא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני [כ] הבכירה [א] והר"ר מנחם מיוני נחלק עליו ואמר דהא הוי נמי כמי שקידש אחת משתי אחיות ואי כדברי ר"ת דהגדולה מקודשת משום דלא יעשה כן במקומנו זה אינו לא לרבא ולא לאביי דהא אפילו לאביי דאמר הוו קידושין לא אמרינן אלא לצריכה גמ אם אם דין נמי צריך ליתן גט ואף ר"ת חזר בו ולא עבד עובדא:

ביע"ל קג"ם. למ"ד פירש הקונטרס לחי העומד מאליו ור"ת מפרש דהלמ"ד הייגו [ב] ימי לידה שאינה רואה בהן שאין עולים לספירת זיבתה ובני נרבונא מפרשים דהלמ"ד הייגו פלוגתא דפ' כל שעה (פסחים דף כה:) [ג] לא אפשר ולא קמכוין דהלכה כאביי ומכל מקום לא הוזכר יע"ל קג"ם אלא על יאוש שלא מדעת ועד זומם ומ"ת אמאי לא חשיב נמי פשע בה וילאת לאגם ומתה כדרכה אביי משמיה דרבה אמר חייב ורבא משמיה דרבה אמר פטור (ב"מ דף לו:) והלכה כאביי דהא מסקינן (שם דף מב.) והלכתא תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב כדפר"ח ובספרים לא כתוב והלכתא בהן שמעתא אבל כתב בה"ג וגם כתוב בספרים בני המפקיד מעות אצל חבירו [ד] בעובדא דצריפא דאורבני ונראה לפרש דלכך לא נכתבה בכללא דיע"ל קג"ם דלאחר כך נפסקה הך [ה] הילכתא [ו] כרבנן סבורא: **המקדש בפירות שביעית מקודשת.** פירש בקונטרס ולא אמרינן לאו ממונו הוא לקדש בו את האשה כיון דלא בא אלא מטעם שיכה כיון דזכה בו ממונו הוא לכל דבר אי נמי יש לפרש דאע"ג דאסור לקנות מהם חפץ כדכתיב [ז] לאכלה ולא לסחורה [ח] ה"מ לכתחילה אבל בדיעבד המקח קיים וכן גבי אשה בדיעבד מקודשת וכן משמע לקמן בפרק כל הנדרים [ט:] דקתני מכרן וקידש בדמיהן מקודשת:

ואפילו במקום שנעשית לה צרה [ב]. דהכי נמי דלכתה אינה נאמנת לומר מת בעלה דילמא מקלקלא לה [י] הני מילי עדות בלא מעשה אבל [ג] עדות במעשה נאמנת אי נמי י"ל דהחידוש הוי מהא דאמר אשה נעשית שליח לחבירתה אפי' היכא דקידשה הקידושין מסתמא [ד]:

והוא לא אמר והא אמר רבי יוחנן גזל כו'. תימה מאי מתמה גמרא דלמא לא אמר ר' יוחנן מילתיה אלא בגזל דאחרים אבל בגזל דידה פליג עליה דרב דאמר דאינה מקודשת דהא שמעינן בסמוך דבגזל דידה מקודשת טפי מבגזל דעלמא [ד] וי"ל דהא דמהני גזל דידה טפי מגזל דעלמא הני מילי בדשדיך אבל בדלא שדיך אדרבה גרע גזל דידה מגזל דעלמא דמצי אמרה אין שקלי ודילי שקלי וכל הוה מיירי בדלא שדיך [ה] ומ"ת מאי אתא ר' יוחנן לאשמועינן בהא [ו] דאמרינן דאינו יכול להקדיש פשיטא דהא אמרינן בכמה משניות ובריתות דגזל אינו נקנה אלא בייאוש כגון הניח דאילו מציאות (ב"מ ד' כב.) שטף נהר קוריו עליו ואבניו אם נתייאשו הבעלים הרי אלו שלו משמע הא לא נתייאשו לא וי"ל דמילתיה דרבי יוחנן קא משמע לן דאין הגזל יכול להקדישן לפי שאינן ברשותו [ז] אבל בגזלן ליכא שום חידוש כדפרישית ומ"ת לרב נמי דקאמר לעיל דקידשה בגזל אינה מקודשת מאי אתא לאשמועינן הא מכח משנה שלימה היא דהיכא דלא נתייאשו הבעלים אינו שלו ויש לומר מכל מקום אצטריך מילתיה דרב דאי מכח המשנה הוה אמינא דוקא בממונא הוא דלא קנה אלא בייאוש ליתייבוהו בית דין לשלם אבל לאומנא אע"ג דלא נתייאשו אמרינן אשה קידש אשה מקודשת להצריכה גט [ז] לכך אצטריך מילתיה דרב לומר דאינה מקודשת והשתא ניחא שפיר דמתמה גמרא ממילתא דרבי יוחנן והוא

כלל א מיי' פ"ט מהל' אישות הל"ז טוש"ע אה"ע סי' לו סעי' יט:
כלל ב מיי' שם פ"ה הלכה ג:
כלל ג מיי' שם פ"ד [הל"א] והל"ב טוש"ע אה"ע סי' לו סעי' ח:
כלל ד מיי' פ"ו מהל' עכו"ם הל' כד סמג עשין קלב [טוש"ע יו"ד סי' רנח סעי' ז] חו"מ סי' שנד סעי' ו]:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה יע"ל קג"ם וכו' אוכל נבלות להכעיס כפ' זה בורר **(ב)**:

מוסף תוספות

א. ועוד אומר ר"ת אפשר להיות דלא חשיב אין מסורין לביאה אלא דוקא אחת מבנותיך כדקתני בסמוך אחת מבנותיך לאחד מבני אבל אמר בתך מקודשת לי משמע שפיר גדולה אפי' בלא שידוכין. תוס' הרא"ש. ולכאורה לפ"ז מתורץ קושית הר"ר מנחם. ב. ואע"פ שבכל עדות שהאשה כשירה אין הצרה נאמנת שליחות מיהא כיון דעבדא עבדא כך פרש"י ואין זה שום חידוש כיון שעשאתה שליח והיא נתרצית להיות שלוחה למה לא תהיה שלוחה אע"פ שנעשית לה צרה. רא"ש. **ג.** ואני אומר פי' דלא בעי למימר כשקיבלה סתם שלא אמרו לה קבלי בשבילנו דפשיטא דלא מהני כלום דאטו אם אמר אדם לאשה התקדשי לי בחפץ זה וקיבלה אשה אחרת החפץ בלא צוויה תהיה מקודשת וכו' אלא הכי פי' כשקיבלה סתם אמרו לה קבלי בשביל כולנו והיא לא אמרה כן אקבל גם בשבילכם אלא שתקה וקבלה סתם וקמ"ל דכיון שקיבלה בסתם ולא אמרה בפירוש איני רוצה לעשות שליחותכם מסתמא בשביל כולם קיבלה ואע"פ שנעשו לה צרות. רא"ש. **ד.** דגמרה ומקניא ליה כדי שתתקדש. כסב"ש. **ה.** והא דנקט רב אפי' בגזל דידה משום דבשדיך מיקדשא טפי בגזל דידה דאיכא למימר מדקבילה מחלה ליה נקט אפילו. תוס' הרא"ש. **ו.** אע"פ שהוא שלו דלא קנייה גזלן. ריטב"ש. **ז.** [ד]בנגזל אשכחן פלוגתא דתנאי במרובה בשמעתין דצנועין. תוס' הרא"ש. **ז.** דמשום חומר דערות היה ראוי להחמיר ולומר דקידשה בגזל מקודשת דעשאוהו כשלו לקדושין. כסב"ש. ניחוש לר"ש דאמר סתם גזולה יאוש בעלים. ריטב"ש. לפי שהיה ראוי להחמיר ולומר דקידשה בגזל מקודשת אע"ג דלא קני משום גזירה דלאחר יאוש. תוס' הרא"ש.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות